

Jobb későn, mint soha.

Ha eddig még nem
töltötted ki a kérdőívet:
töltsd ki **május 27-ig!**

nepszamlalas.ro

🎯 Május 27-ig van lehetőség a népszámlálási kérdőív online önköltésére. Ez a hosszabbítás lehetőség, de veszély is: a következő hónapokban a magyar közösség növelheti, de el is veszítheti az előnyét.

⚠️ Ha még nem töltötted ki a magadét: tedd meg most. Ha már készen vagy, ellenőrizd az érvényességét! Ha már a validálás is rendben: segíts másoknak!

FIGYELEM A személyi kérdőív kitöltése közben a „**Complete Interview**” gombot semmiképpen **NE nyomjuk meg**, amíg ki nem töltöttük az etnikumot, anyanyelvet és felekezetest! Ha úgy tűnik elakadtunk, az ENTER gomb megnyomásával vagy a kitöltött mezőn kívülre kattintva érvényesítsük a válaszukat, és így megnyílnak a következő kérdések.

Ha sikeresen kitöltötted, a részvételi igazolással igényelheted a szabadnapot és vegyél részt a nyereményjátékunkban is.

RÉSZLETEK

www.nepszamlalas.ro/nyeremenyjatek

KIBÉDIEK

MEGJELENIK HAVONTA

lapja

VITÉZ CSERGEZÁN GYÖRGY EMLÉKÉRE

Született 1890.06.18-án Kibéden a 279-es házszám alatt, meghalt 1972.01.11-én, 81 évesen. Földműves családból származott, amelynek számos tagja pásztor-kodással foglalkozott. Egyszerűségénél csak szerénysége és vitézsége volt nagyobb. Embersége szavakkal kifejezhetetlen.

Vitézséggel, katonásan

Katonáskodása hosszúá sikeredett. 1910-ben vonult be négyéves, tényleges katonai szolgálatra az Osztrák-Magyar Monarchia Császári és Királyi Hadiflottája fő bázisára, Pólába (Horvátország, Isztria megye) tengerésznek. 1914-ben kellett volna leszerelnie, de a háború kiterése miatt a frontra küldték. Gyalogsági ezredben szolgált kürtösként. Így továbbította a kapott felső parancsokat a katonák felé, számtalanszor rohamra vezényelve őket. Az olaszországi frontot is megjárta. Helytállását a hadseregben számos kitüntetés jelzi. 1918-ban megsebesült. Halálhíre érkezett a szülőföldre. Szülei, abban az időben Hármashaluban pásztorok voltak. A szomorú hír hallatán, vasárnap a közösség a falu lelkésze jóvoltából gyászos istentisztelet keretében emlékezett meg róla, méltatva helytállását a hazáért, imádkoztak csendes nyugodalmáért. De Ő életben maradt. Hosszas kórházi kezelés után hazaengedték. Éjszaka történő érkezése, édesanyjának amilyen öröm, olyan megrázkódtatás volt. Hihetetlen volt, hogy halottnak hitt fia zörgött az ablakon bebocsátást kérve. Bizonyosságra volt szükség. Miután az anyja által feltett - fontos, családot

érintő adatokra vonatkozó - kérdésekre pontosan válaszolt, bebocsátást nyert. Anyja, mikor fiát megölelhette, a felindulástól néhány percre eszméletét veszítette.

A katonai évek tárgyi emlékei, melyeket megőrzött a szolgálati kürt (magával hozta a frontról) és a fényképek voltak.

A fényképek tanúskodnak róla, hogy hősrünk nemcsak a kürtjét, de fegyverét is rátermettséggel használta, amit a mellén viselt hadi kitüntetések és érmek igazolnak.

Igyekszem, hogy minden adat, melyet közlök az olvasóval a lehető legvalóságosabb és legpontosabb legyen. A Gyuri bácsi kitüntetései illetően segítségemre volt Dr. Számvéber Norbert sz. alezredes úr, a H.I.M./Hadtörténelmi Levéltár (Budapest) igazgatója, aki levelemre válaszolva többek között ezt közölte:

„Tisztelt Borbély Emma!

Kérésére válaszolva tájékoztatjuk, a küldött fotón az első kitüntetés az Ezüst Vitézségi Érem II. osztálya, majd sorban a Bronz Vitézségi Érem és a Károly Csapatkereszt. Sajnos, az ezt követő kitüntetés nem látszik, de feltehetően valamely háborús emlékérem lehet.”

Tényleges katonai szolgálatban és harctéren töltött éveit illetően hivatalos dokumentumokkal sem a Budapesti sem a Bécsi Hadtörténelmi Levéltár nem tudott szolgálni, pedig mindkét helyen készséggel próbáltak segíteni. A pólai Császári és Királyi Hadiflotta bázisának nyilvántartása teljesen megsemmisült. Érdekes adalék viszont a Bécsi Kirendeltség vezetői dr. Lenkefi Ferenc és dr. Domokos György közösen aláírt válaszelemből az alábbi részlet (melyet vizsgálatásul szántak nekem):

„Kedves Borbély Emma!

Sajnálattal kell közölnöm, hogy az Ön által keresett két személyről, Csergezán Györgyről és Mihályról, semmiféle adatot nem sikerült fellelnünk....Az elkészítő képet némileg árnyalja viszont, hogy a tábori kórházak beteglapjai között megtaláltuk a szintén kibédi születésű (1891), földműves foglalkozású Csergezán Márton adatait (fotók mellékelve). Eszerint nevezett a cs. és kir. 62. gyalogezred 4. menetszázadában szolgált gyalogként, és 1915. jan. 15-én vették fel a neustadti legényegylet házában kialakított tartalékkórházba.....”

(Megjegyzés: Cs.Mihály (1893-1917),

Cs. György testvére, a Császári és Királyi 23. Tábori Vadász zlj. kibédi katonája, Zentán/Szerbiában volt eltemetve, a temető 386. sírjába. 2019-ben oda-utaztam, sírjáról fényképet akartam készíteni, de 3 hónappal előtte a temetőt felszántották).

Emberséggel katonáskodás után

Testben megedződve, észben-lelékben sok felemelő és nyomasztó emlékekkel, Csergezán György számára a nehéz 8 év katonáskodás után 28 éves korában elkezdődhetett a civil élet.

Megnősült, feleségül vette Réti Ágnes. Házasságukból 2 leánygyermek született. Családi házukat Kibéd külső határába, a Sűrű nevű dűlőbe építették fel, mely olyan magaslaton fekszik, ahonnan belátni az egész települést. Gyümölcsös, kaszálók, szántók vették körül. (Megközelíthetősége nehézkes, csak mezei, földúton lehetséges még ma is, de nyáron gyönyörű látványt nyújt). Életük küzdelmes, mozgalmás, mint a falusi szegény, egyszerű kibédi embereké.

Mégis, vannak olyan szakaszai, melyek számomra példaértékűek, és azokat meg szeretném osztani másokkal is.

Amikor adatokat kezdtem gyűjteni értékes és érdekes kibédi emberekről számoltam azzal, hogy nagyon sokan vannak, de beláttam, hogy lehetetlen mindenkiről külön-külön írni. Már lehet, hogy időm sem lenne rá, de talán majd mások - akiket szintén érdekelhetnek ezek, vagy hasonló témák - rátalálnak értékekre, említésre méltó emlékekre. Ezért csak kiragadott példákkal érzékeltetem a helyállást, az emberséget, vitészséget, becsületességet melyek voltak, még vannak, és reményem szerint lesznek is e vidéken.

Azok az emlékek, melyeket a kibédi emberek őriznek és nekem meséltek Csergezán Györgyről, azok kivétel nélkül mind szépek.

A helybeli családok többségének ragadványnevek volt, van. Gyuri bácsit Kürtös Gyurinak hívták. (Közeli szomszédja Sűrű Gyuri, (igazából Molnár) volt a házhelyéről elnevezve).

Mindenki ismerte a faluban, szó szerint kicsitől nagyig. Nem lehetett nem ismerni, nem hallani felőle. Harci kürtjével, mellyel 4 éven át csatára hívta bajtársait legyőzni

az ellenséget, haláláig szolgálta közösségét. Minden reggel háza elé kiállva ébresztőt fújt, tavasztól őszig a mezei munka idején reggel pontban 5 órakor. Este 9 órakor takarodót kürtölt a lefekvéshez, pihenéshez. Ez a csodálatos zene belengte a falut, és hosszú ideig életviteléhez tartozó színtöltő volt. Amikor frontot járt férfiembert temettek a faluban, Gyuri bácsi a temetési szertartások fontos szereplője volt a Tiszteletes úr mellett. A gyászbeszéd befejeztével ő vezényelt. „Viiiiigyázz!!! tíiiiiisztelegj!!! vezényszavak után kürtjén életre kelt a gyászinduló, azzal búcsúztatta az elhunyt olyan tiszteletadással, ahogyan tette azt a harctéren.

Feleségével együtt saját gyermekein kívül még két rokonai árva gyermeket is felnevelt. Egyik Szilveszter András (sz. 1929 Kibéd, meghalt 2018 Ákosfalva. Anyja Pétrás Lina, apja Szilveszter András) volt, akinek édesanyja az ő születése után közvetlen meghalt. András megtanult nagyapjától kürtölni, és a hadseregben minden használatos kürtjelet ismert már gyermekként. A negyvenes években, mikor Kibéden a magyar levantekezés folyt, az itt állomásozó katonaság vezetője, mint önkéntest hívta közéjük, az újoncok számára a vezény kürtjelek megismertetése céljából. A levantekezésében Bácsy Tibor kibédi tanító, tartalékos tiszt is részt

vett, valószínű ő volt az, aki ismervén Andrást, beajánlotta e tevékenységbe. A katonaság elvonulásakor ez az alakulat Andrást magával vitte, mint önkéntest, de Kürtös Gyuri Földvárig ment utána, hogy visszahozza, hiszen még nem is volt hadköteles. Később a Zsil völgyére került bányásznak, majd nyugdíjba vonulása után Ákosfalván élt. A másik nevelt gyermeke Csergezán Miklós, aki Gyuri bácsi unokatestvérének árva gyermeke volt. Felnőtt koráig velük élt.

Unokája, Nagy Balázs (sz.1945.05.05.) mesélt nekem szeretett nagyapjáról. Elmondta többek között, hogy kedves kürtje sokszor a munkájában is segítette. Kibédnek, fenn a havason (Cserepes-kőn) is volt legelője, ahova a marhákat, lovakat, csikókat felvitték a nyári hónapokra. Gyuri bácsi elvállalta a ménes őrzését. A lovakat úgy betanította, hogy a kürtgyűlő jelére mind előjöttek a legelő legelődugottabb részéből is és felsorakoztak, majd a kivonulás jelére szétszéledtek. Kürtjétől csak eleve végén vált meg. 82 éves korában halt meg. A kibédi református temetőben nyugszik. Sirkövére Ráduly (Nákó) György rávéste harci kürtjét, mellyel szolgálta a magyar hazát, és közösségét.

Katonás jellemét mindvégig megtartotta. Gyümölcsösében korán érő jakabszilva volt, melyet a környékbeli gyermekek

sokszor megdézsmáltak, amikor a háznépe nem volt otthon. Gyuri bácsi hazaérve elkiáltotta magát: lemáászni!!!, hátraarc!!!, iindulj!!!, mire a tolvajok hanyatt-homlok menekültek. Soha nem verte meg őket.

Számomra ezekből a történetekből egy igazlelkű ember alakja rajzolódott ki, aki előtt illik fejet hajtani. Önzetlenül tette a kötelességét akkor is, ott is, amikor ahol már nem is volt kötelező. Közösségétől nem várt, és nem is kapott elismerést. A fényképekről egy rokonszenves, kedves ember néz ránk, akinek nyílt tekintete tiszteletet, bizalmat ébreszt. Katonai kitüntetései (többek között 2 vitészségi érdemrend) a helytállását, bátorságát igazolják.

Kíváncsi voltam, hogyan tudott megbirkózni egy kevés iskolával, amatőr szintű minimális zenei tudással rendelkező falusi fiú az ezred-kürtösi feladattal. Utána olvastam, mit is kellett tudnia a kürtösnek. Volt mire rácsodálkoznom. Nagy tudása, bátorsága kellett legyen és mérhetetlen felelősség nyomta a vállát a feljebbvalóktól jövő parancsok pontos, azonnali kürtjelekkel való továbbításáért. A legfontosabb hadi jeleket és csapatmozgásokat tudta közvetíteni a harctereken. Kiemelt figyelmet és megbecsülést élvezett a haderőben, hiszen meghatározó kommunikációs szerepével a győzelem vagy a vereség eldöntője is lehetett. Nem tévedhetett. A magyar katonák kiképzésénél a II. világháborúig a kürt elengedhetetlen kiképzési tartozék

volt. A kürtös (többnyire lóháton) kísérte a parancsnokot és kürtön továbbította annak parancsait. Dokumentálódott, és a teljesség igénye nélkül mondhatom, hogy Gyuri bácsi több mint száz - kürttel tolmácsolható - parancsjelt, melódiát kellett tökéletesen ismerjen. Úgy gondolom, hogy ebben rátermettsége segítette.

Kutatásaim során láttam egy szép fényképet, melyen 1941. június 21-én a frissen felállított I. világháborús emlékműnél Kibéd volt (és leendő) harcosai székelyharisnyában, lájliban, mellükön számos kitüntetéssel tisztelegnek a felavatott országzászló előtt (MOT/MTI/1941. adatbázis). A falu kürtöse a sor legszélén áll szerény öltözetben (szegényesben, nem székelyben), mellén kitüntetései, kürtjét ott is, akkor is hűséggel jobb kezében szorongatva (ahogy a mellékelt képen is). Számomra összességében lenyűgöző volt látni a daliás székely férfi-sokaságot. Gyuri bácsit szemlélve pedig szívszorító eltökéltség vett rajtam erőt.

Szerettem volna bővebben megismerni a kürtös, azaz Csergezán György élettörténetét. Megtettem születése után 129 és halála után 47 évvel (2019 elején). Úgy érzem most sem volt késő leírni és közreadni. Példa lehet számunkra és a következő nemzedék számára is.

Az ő példája és számos más személy példája (aki született kibédi, vagy Kibédért valamit is tevő ember) igazolja életta-

pasztalataim egyik következtetését: „társadalmunk bonyolult rendszer, de ha az egyén, mint rendszerrészecske feladatát (akár vállalt, akár lsten, vagy sors által kirótt) saját helyén pontosan, felelősséggel elvégzi, a rendszer fenntartható, közössége életképes és élni vágyó. Ehhez hitelesség és elkötelezettség szükséges, mely a tiszteletre méltó elődökben megvolt.”

Ilyen elődre kell emlékeznünk Imreh Zsigmond (1884-1942) személyében is, aki életéből 28 évet szentelt Kibéd szellemi és gazdasági felemelkedésének. 80 éve nyugszik a kibédi temetőben. Rendkívüli munkásságáról egy következő lapszámban emlékezünk.

Az írásban megnevezettekön kívüli adatforrások: Kibédi Református Egyház e. iratai.

Borbély Emma,

a Kibédi Seprődi János Művelődési Egyesület elnöke, 2022 májusában.

PÉTERFFY GYÖNGYI: A MAGYARSÁGÉRT - Apák napjára

Ki nemzetét szolgálja,
meglövedve szereti,
azt az Ég megáldja,
ha bajba jut, megvédi!
A legnemesebb ember
a közjó szolgálója,
el nem szűrhető
önzés pókhálójá!
Fénykristály szellemét a
romlás ki nem kezdheti,
igaz küzdelmében
tisztelet övezil!

...és jönnek-jönnek évek -
mind megérettetünk -
s akkor hagynak áldást,
ha
a nemzetért megtettük!

Bethlehem, 2000. március 10.

SZÉKELY HIMNUSZ
Szőveg: Csanády György Zene: Mihálik Kálmán 1921.

Andante maestoso

Ki-lud-ja mer-re, mer-re víz a vég-zet,
Ki-lud-ja mer-re, mer-re víz a vég-zet.

Gó-rón-gyós út-on só-tét éj-je-len.
Gó-rón-gyós út-on só-tét éj-je-len.

Se-gítsd még-egy-szer győ-ze-lem-re né-ped
Vá-zasd még-egy-szer győ-ze-lem-re né-ped

Csa-ba ki-rály a csil-lag-ös-vé-nyen.
Csa-ba ki-rály a csil-lag-ös-vé-nyen.

Ma-rol-nyi szé-kely por-lik, mint a szik-la
Ma-rol-nyi szé-kely por-lik, mint a szik-la

Né-pek har-cá-tól zai-ló ten-ge-ren,
Né-pek har-cá-tól zai-ló ten-ge-ren,

Fe-jünk az ár e-zer-szer el-bo-rit-ja
Fe-jünk az ár e-zer-szer el-bo-rit-ja

Ne hagy-d el Er-délyt, Er-délyt, is-te-nem!
Ne hagy-d el-ve-sz-ni Er-délyt, is-te-nem!

1921-ben, Szegeden írta meg Mihálik Kálmán a székely himnuszát. A székelyek nemzeti énekét 1922. május 22-én adták elő először. Azóta háromféle változata is él a köztudatban. Az eredeti változatot a Rózsavölgyi kiadónál őrzik.